

UNIVERSITETETS OLDSAKSAMLING
Frederiks gate 2
0164 Oslo 1
Sentralbord (02) 416300

Aks. nr. 99 / 110 Innlevert

Adr.:

I samband med (funn) SVERD

Gårdsnavn, gårds- og bruksnr. LANGAKER 33/1

Kirkesogn (s), prestegjeld (p), kommune (k), fylke:

NES KOMMUNE, BUSKERUD FYLKE

Finnerens navn:

MIKKEL LANGAKER

Finnerens adresse:

NESSTEN

Grunneierens navn:

SAMME

Grunneierens adresse:

SAMME

Har funnstedet noe særlig navn? Nei

Hva slags mark og lende (åker, hage, skog, ur, strand, vann e.l.):

Del av innmark, men udyrket. Har vært beite

Var der sandjord/myrjord/leirjord? Strek under det som passer.

Hvor ligger det i forhold til gården (omtrentlig avstand og retning):

Hvis dette ikke passer, angi funnstedet ut fra faste terrengmerker (vann, nut, vei, berghammer, trigonometrisk punkt e.l.)

Ca. 50m N for Hallingdalselva ved Sevefossen Ca.

110m SØ for det S-re hjørnet av driftbygning på Næve-Berg 33/9.15

Hvor dypt lå det? 30 cm Høyde over havet ca. 150

Under hva slags arbeid? Mykhvott

Når? 26/7-1999

Ble det sett annet av interesse (trekull, bein, aske, steinheller?):

1) Se bakside

Andre opplysninger (tidligere funn på stedet, spor, sagn eller tradisjon etter gammel bosetning):

2)

Dersom her ikke er plass nok, bruk baksiden eller et nytt ark.

Ønsker De finnerlønn eller diplom og fotografi av oldsaken/oldsakene?
(strek under det som passer)

Returneres Universitetets Oldsaksamling
Frederiks gate 2, 0164 Oslo 1

UNIVERSITETETS KULTURHISTORISKE MUSEER Universitetet i Oslo		
Saksb.	<u>JMA</u>	Kopi
	<u>17 AUG. 1999</u>	
Ark.	<u>0616-33</u>	
Saksnr.	<u>99/4285</u>	Dok.nr.: <u>1</u>

1) Det finnes ikke hull eller andre jordskiftforandringer på stedet. Finnøren antydde at steinene på dette stedet kanskje var mer "hellelige" enn på resten av flaten hvor det er mest nullstein. Sverdet lå med spissen mot SV.

2) Ca. 200m VSV for funnstedet observerte Finnøren en forhogning og hull da han ~~ble~~ drar nykvott der for noen år siden. Det området er nå dyrket.

Ca 250m NØ for funnstedet skal gården Langaker ha ligget fram til ca. 1860, da den ble flyttet nye plass. Den ble flyttet dit gården ligger idag.

ARKIV

99/ 4285 - 2

ARKIV

Oslo 30071999 - Jes Martens

Notat

Om funn av jernsverd på Langaaker 33/1, Nesbyen, Nes kommune, Buskerud fylkeskommune.

Onsdag den 28. juli 1999 ringede Lars Groseth fra Buskerud Fylkeskommune for at meddele, at der var indkommet et jernsværd, som han mente kunne være fra ældre jernalder. Groseth spurgte om han skulle komme ind med fundet.

Det blev bragt ind, og det viste sig at være et 86.5 cm langt sværd med skrå skuldre og spids od. Sværdet er indkommet i et stykke, kun lettere bøjet ca. 30 cm nedenfor grebspidsens top. Eneste alvorligere fraktur synes at være grebspidsens top, hvor der muligvis er afskallet noget. Sværdet er således velbevaret, når bortses fra korosionen.

Fundet blev gjort af Mikkel Langaker, bonde på Berghagen, bruget Langaker 33/1, Nes kommune, Buskerud. Det skete i forbindelse med nyopdyrkning af gammel græsningsareal. Bonden skal have gravet en større grube i forbindelse med fundet, så fylkesarkæologen fik ikke mulighed for at se de direkte fundomstændigheder. På det foreviste sted, bemærkede han dog ingen fyldskifter. Finderen mente imidlertid, at stenene der på stedet skulle have været "mere helleagtige" end ellers i området. Sværdet lå vandret med spidsen mod SV. Iøvrigt havde han tidligere noteret sig en forhøjning ca. 200m VSV for fundet - og her fremkom ved opdyrkingen for nogle år siden en del trækul.

Fylkeskommunens repræsentant, Lars Groseth, indleverede sammen med fundet en skrift fundanmeldelse på Oldsaksamlingens blanket - samt en kortkopi, hvorpå fundstedet er angivet.

Vi bestemte, sammen at tage ud til fundstedet imorgen - mødetid på Drammen station kl. 9.11. Jeg meddelte strax dette til Perry Rolfsen, som godkendte dette, oplyste at det var en §8.2 sag - og at den skulle blive behandlet på mødet d. 16/8.

Torsdag den 29. juli 1999 foretog jeg med arkæolog Lars Groseth fra Buskerud Fylkeskommune en besigtigelse af fundstedet, der blev forevist os af finderens, Mikkel Langaker. Det viste sig at være en bank bestående af rullesten og grus - antageligt en aflejring fra istiden eller et tidligere løb af elven, der nu har sit leje mindre end 100 m længere mod syd og omkring en 3-4m under fundstedet. Når man ser på dagens topografi, kunne det antyde, at der har været et tidligere løb nord for fundstedet.

Sværdet skal have ligget vandret i jorden, hvilket kunne antyde en gravlæggelse. Der var dog ikke spor efter farvninger i jorden på fundstedet. Der var heller ikke spor efter stenkonstruktioner af nogen art, men det ville også være ganske vanskeligt at påvise i den undergrund. Fundstedet gennemsøgte også med en probe metaldetektor. Den gav intet udslag, men dens rækkevidde heller ikke mere end 3-5cm.

Mikkel Langaker gjorde fundet under arbejde med opbrydning af jord til ny dyrkningsbar mark, og han standsede arbejdet umiddelbart efter fundet. Derfor var marken vest for fundet (ca. 2m) urørt. Vi gennemsøgte overfladen for mistænkelige stensamlinger, men der var så mange sten, der brød gennem væxtlaget, at det skønnedes umuligt at vurdere om der skulle

være menneskeskabte røser imellem. Lars Groseth havde også medtaget et bor, men pga. den stenede undergrund gik det ikke på noget sted at stikke dybere end 10cm. Mikkel Langaker foreviste os også stedet, hvor masserne fra fundstedet var blevet dumpet. Jeg nævnte, at vi kunne have interesse i at gennemgå dem med metaldetektor.

Jeg aftalte med Langaker, der var meget interesseret i fundet, at vi kunne komme igen ved en senere lejlighed for en nærmere undersøgelse men, at sagen først skulle behandles på et møde i fornminneutvalget den 16. august. Jeg lovede ham, at vi ville komme tilbage snarest muligt efter denne dato. På sin side lovede han, at han ikke ville røre fundstedet eller det urørte område vest herfor. Samtidig aftalte vi, at han kunne forsætte stensamlingsarbejdet øst for dette.

Efter en nærmere betragtning af sværdet denne morgen (se beskrivelsen nedenfor) må jeg revurdere min bestemmelse, idet der er en asymetri i såvel od som greb. Da både greb og od er forskudt til samme side i forhold til klingens midtaxe, er der tale om et enægget langsværd.

Total længde: 86.5cm, heraf grebtange: 9cm og rod 1.5cm - tangens axe er let forskudt fra klingemidte (ca. 2mm)

Største bredde - nær grebet: 4cm , bredde før od - 3cm - dvs sværdet smalner gradvist i længderetningen

Odden smalner fra begge sider, dog asymmetrisk, samlet længde ca. 6cm, oddens spids er let forskudt fra klingens midtaxe (ca. 2mm).

Sværdklingen synes, som tidligere beskrevet, at være spidsovel i tværsnit - dvs. der er ikke nogen umiddelbart synlig rygside. Opgør man sværdets mål efter Hans G. Gudesens model for merovingertidssværd (Gudensen 1980, Merovingertiden i Øst-Norge, Varia 2), ser det således ud:

L (klingelængde) = 76cm

Br/L (Klingebredde/-længde) = 5.2%,

O (Od-/klingelængde) = 7.7%

$T3$ (tangerod 1.9cm = 50% af klingebredde)

Br/O (Klingebredde/odlængde) = 66.7%

Efter denne formelle beskrivelse falder sværdet inden for Gudensens definition af hans type VII (Gudesen 1980, s. 35, pl. 7a). Det er vigtigt for denne bestemmelse, at denne type er fundet Hallingdalens dalsystem så langt inde som Ustedal i Ål kommune og at 3 ud af 6 sværd af denne type ved Gudesens gennemgang stammede fra Buskerud. Eneste afvigelse i forhold til Gudesens beskrivelse af typen er, at odden på det nyfundne sværd smalner til på begge sider. Det bør dog ikke ændre ved typebestemmelsen. Det betyder, at sværdet skal stamme fra slutningen af merovingertid/overgangen vikingetid eller slutningen af 8. begyndelsen af 9. århundrede, dvs Gudensens fase III (Gudensen 1980, s. 57).

Gudensen har gennemført en regional analyse af fundforholdene i Østnorge i merovingertid, og et af hans analyseområder, region C, omfatter bla. det indre Buskerud. Fra fase III er gravskikken i området domineret af fladmarksgrave, omend båd høj- og røsegrave forekommer. Skeletgravskikken virker forholdsvis almindelig og dominerende over brandgravskikken omend Gudesens statistiske grundlag var småt (3 sikkert bestemte frave fra fase III og 12 fra hele merovingertid i regionen). Gravene er oftest enkeltliggende, og det er ganske almindeligt at sværd optræder som eneste gravgave - dog kendte Gudensen kun

sådanne grave fra fase II. I fase III optræder sværd i kombination med økse, pil, snedkerredskaber eller hesteudstyr. Sværd forekommer i 81% af de kendte mandsgrave fra merovingertid i regionen.

Konkluderende må det forventes, at der er tale om en forstyrret merovingertidsgrav sandsynligvis en skeletgrav (der blev ikke iagttaget sod, trækul eller brændte ben), og at der vil kunne forventes at kunne findes mere udstyr på stedet. En dokumentation af fundstedet samt en efterundersøgelse med metaldetektor vil således være nødvendig. Ligeledes bør det uforstyrrede området vest for fundstedet gennemgås for mulige grave. Endelig bør de bortgravede masser gennemgås med metaldetektor.

Jes Martens